EPONAQUEST ACHTERGRONDDOCUMENT

Richtlijnen voor professioneel en veilig omgaan met paarden bij coaching en equitherapie

© 2025, opgesteld door Josselien Janssens
Advanced Eponaquest Instructor en Faculteitslid voor NW Europa.

1. Geschiktheid van paarden en voorwaarden voor inzet bij coaching en therapie

a. Paarden kunnen uitsluitend worden ingezet bij coaching of equitherapie wanneer
   i. ze geen specifieke trainingsuitdagingen hebben,
   ii. ze reeds bekend zijn wat er van hun gevraagd wordt tijdens oefeningen en daar geen spanning bij ervaren,
   iii. de coach in kwestie een bekende en vertrouwde persoon is voor het paard
   iv. ze bij duidelijke tekenen dat ze niet ingezet willen worden of “er klaar mee zijn” gewisseld worden met een paard dat er geen bezwaar tegen heeft

b. Paarden worden niet meer dan 3x per dag ingezet bij therapie voor cliënten met zwaardere psychische klachten. Tussen iedere sessie zit een pauze van minstens een half uur waar het paard vrij kan bewegen, sociale interactie met andere paarden kan hebben, en kan eten en drinken.

c. Paarden worden niet meer dan 5x per dag ingezet voor “gewone” coaching of opleidingen, waarbij de doelstelling is het vergroten van inzicht en vaardigheden van de coachee. Na maximaal 3 sessies krijgt het paard een pauze van minstens een uur, waarin het vrij kan bewegen, sociale interactie met andere paarden kan hebben, en kan eten en drinken.

d. Paarden worden niet ingezet bij team of groepsoefeningen van meer dan 7 mensen tegelijk. Bij grotere groepen deelnemers worden deze dus gesplitst. Paarden doen niet meer dan 2 van zulke oefeningen in één dagdeel. Na maximaal 2 van zulke sessies krijgt het paard een pauze van minstens anderhalf uur, waarin het vrij kan bewegen, sociale interactie met andere paarden kan hebben, en kan eten en drinken.

e. Geschikte paarden zijn nabijheid en omgang met mensen zodanig gewend dat ze er geen spanning bij ervaren. Ze raken niet snel gespannen door coaching-interacties met mensen die weinig paardenervaring hebben. Ze hebben genoeg training ondergaan om ontspannen te zijn bij alle normale verzorgende en leidende handelingen. Paarden die niet gewend zijn aan specifieke oefeningen die worden gebruikt in coachoefeningen, zoals bijv. aan een touw meegevoerd worden, of los longeren, worden daarmee eerst goed vertrouwd gemaakt, alvorens ze in te zetten bij zulke oefeningen met cliënten.

f. Er worden bij coachingsessies alleen harnachement gebruikt dat goed past, en waar de paarden reeds aan gewend zijn. Indien paarden niet gewend zijn aan harnachement, of attributen die zouden kunnen worden ingezet tijdens het coachen (zoals bijv. lead rope, rijzweep, longeerzweep, balkjes en pionnen) worden ze daarmee eerst goed vertrouwd gemaakt alvorens deze te gebruiken in coaching oefeningen waar cliënten bij zijn.

g. Paarden waarmee gewerkt wordt, moeten fysiek gezond zijn, worden regelmatig door een gecertificeerde hoefsmid of bekapper behandeld, komen minstens één keer per jaar onder ogen van een dierenarts, en worden minstens één keer per jaar gecontroleerd door een paardentandarts. De vacht moet er gezond uitzien, ze mogen geen gebitsproblemen hebben, moeten goed doorvoed en dus niet te mager zijn. Ze mogen geen tekenen van parasieten, ziekte of gebrek, en ook geen duidelijke fysieke ongemakken of kreupelheid vertonen.

   Uitzonderingen:

   - Paarden met specifieke blessures, of milde artrose, die wel gewoon kunnen interacteren en bewegen maar niet meer voor sport of als rijpaard inzetbaar zijn, kunnen als coachpaard dienen zolang ze geen fysieke last ervaren tijdens de coaching, en zo lang ze tijdens de coaching niet zodanig fysiek belast worden dat het erger wordt.
   - Paarden die kale plekken op de vacht hebben vanwege een reeds behandelde en genezen aandoening (zoals schuurplekken vanwege jeuk door insectenbeten) kunnen wel ingezet worden, indien er geen open wonden meer zijn, ze verder gezond zijn en er geen ongemak van ervaren.

h. Paarden moeten op het moment van inzet voor equitherapie of coaching mentaal gezond zijn. Ze mogen geen tekenen van structurele stress, depressie of dementie vertonen en niet in de omgang "afgestompt" zijn door de manier waarop ze behandeld of gehouden worden.

i. Leeftijd paarden:
   - Paarden mogen niet jonger zijn dan 5 jaar wanneer ze worden ingezet bij coaching.
   - Paarden jonger dan 7 jaar moeten beschouwd worden als "paardenpubers" en zijn per definitie niet geschikt als therapiepaard voor mensen met psychische klachten zoals ptss, adhd, hsp, AS, etc.
   - Zulke jonge paarden kunnen uitsluitend worden ingezet bij coaching wanneer
     i. alle punten onder 1.a. hierboven van toepassing zijn
     ii. de coachee reeds veel persoonlijke ervaring heeft met paarden,
     iii. het doel van de oefening uitsluitend het verfijnen van leiderschapsvaardigheden of persoonlijke ontwikkeling is
   - Zogende merries mogen uitsluitend ingezet worden voor coaching als het veulen ouder is dan 6 maanden, dichtbij en in het zicht van de moeder blijft tijdens de coaching (bijv. in paddock ernaast), en de setting beide individuen geen spanning oplevert.
   - Zelfs onder deze voorwaarden kunnen zogende merries niet ingezet worden bij sessies met teams, en doen ze maximaal 2 individuele coachingsessies per dag. Daartussen zit een pauze van minstens een uur waarin het veulen bij de merrie kan zijn en zij kan eten en drinken.

2. Veiligheid

a. We zetten uitsluitend 1 paard tegelijk in, dat tijdens de coaching of therapiesessie door hekken of tijdelijke afzettingen afgezonderd is van de groep. We zetten dus niet meerdere paarden tegelijk in.

b. In heel specifieke gevallen kunnen hier mogelijk uitzonderingen op gemaakt worden die het een paardencoach wel mogelijk maakt met daarvoor geschikte coachees en paarden te werken in een kleine kudde. Dit wordt echter niet goedgekeurd tenzij voorafgaand overleg is gepleegd met een Eponaquest Supervisor en diens aanbevelingen hieromtrent zijn opgevolgd.

c. We laten cliënten niet toe in een coachruimtes waarin een paard vrij rondloopt, tenzij ze eerst onder instructie het paardvriendelijk aangeven van grenzen hebben geoefend en de coach of therapeut ten alle tijden aanwezig is om toezicht te houden over de sessie.

d. We laten cliënten niet door ruimtes heen bewegen waarin meerdere paarden vrij rondlopen, tenzij ze eerst onder instructie het paardvriendelijk aangeven van grenzen hebben geoefend en ze tevens vergezeld worden door een gecertificeerde paardentrainer, rijinstructeur, paardencoach of equitherapeut.

e. Cliënten/coachees worden geïnformeerd over de Eponaquest best-practice richtlijnen voor veilig omgaan met paarden en zijn zich bewust van de risico's van coachsessies met paarden. Daar waar cliënten direct contact kunnen hebben met paarden is de paardencoach, equitherapeut of een gecertificeerde paardentrainer of rijinstructeur ten alle tijden aanwezig om hierop toe te zien.(Zie voor meer informatie de Algemene Voorwaarden van Rayamedicine/Medicine Horse Academy rond veilig omgaan met paarden, en de Eponaquest LLC best practice richtlijnen).

3. Huisvesting

a. Coachings vinden plaats op een voor paardenhouderij geschikt en bestemd perceel dat volgens professionele paardenhouderij-standaarden schoon en onderhouden is. De paarden waarmee gewerkt wordt, worden op zijn minst gehuisvest volgens wettelijke minimumeisen voor welzijn, wat o.a. betekent dat stallen groot genoeg zijn, en de paarden niet langdurig in hun eentje uit het zicht van andere paarden mogen worden gehouden.

b. In aanvulling op de wettelijke eisen is een minimumvereiste voor paardenwelzijn, dat paarden minstens een dagdeel in een grotere ruimte staan waar ze vrijelijk kunnen bewegen en fysiek contact kunnen hebben met soortgenoten.

c. De aanbeveling van Eponaquest wereldwijd voor alle paarden die door mensen gehouden worden is dat het een minimum vereiste wordt dat paarden (indien ze daartoe niet beperkt zijn vanwege socialisatieproblemen of blessures) de gehele dag in een groep met andere paarden kunnen zijn, in een ruimte die groot genoeg is om vrijelijk te kunnen rennen, bewegen en sociale interactie te hebben. Waar mogelijk stellen onze gecertificeerde vertegenwoordigers zich voor deze aanbeveling op als rolmodel en voorbeelden.

d. Hekken, omheiningen en afzettingen van coachplekken of round pens voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen voor de professionele paardenhouderij.

e. Deze coachplekken worden regelmatig gecontroleerd op oneffenheden die kreupelheid kunnen veroorzaken en scherpe onderdelen waar paarden zich aan zouden kunnen verwonden.

4. Paardenvaardigheden van de gecertificeerde paardencoach/equitherapeut

a. Een gecertificeerde equitherapeut of paardencoach hoeft niet zelf paard te kunnen rijden, maar moet wel het equivalent hebben van tenminste 100 uur professionele instructie in verzorging en begeleiding van, en grondwerk met paarden door een gecertificeerde paardentrainer of rijinstructeur (dit staat gelijk aan ongeveer 2 jaar wekelijkse lessen van een uur). Daarin moet deze uitgebreid met minstens 3 of 4 verschillende paarden hebben kunnen oefenen.

b. Een paardencoach of equitherapeut zet geen paard in dat ze niet kennen, en begeleiden nooit oefeningen die ze zelf niet kunnen of durven uitvoeren met het betreffende paard.

c. De belangrijkste vaardigheden die zelfstandig beheerst moeten worden:
   - Op diervriendelijke en toch duidelijke manier grenzen aangeven naar het paard
   - Paard halsteren
   - Paard uit de kudde halen
   - Begeleiding aan het halster
   - Een hek in en uit komen met het paard aan het halster, en het hek weer veilig kunnen sluiten en bij dit alles leiding houden over het paard.
   - Hoeven uitkrabben
   - Borstelen
   - Los longeren
   - Kalm blijven en het leiderschap kunnen behouden bij onrust van het paard

d. De belangrijkste kennis die een gecertificeerde equitherapeut of paardencoach moet beheersen:
   i. Bekendheid met aansprakelijkheidsregels rond het houden en werken met paarden.
   ii. Basiskennis van EHBO en BHV, en liefst in bezit zijn van een officieel EHBO of BHV certificaat, of werken op een locatie waar iemand aanwezig is met deze certificering.
   iii. Bekendheid met verkeersregels die gelden voor het begeleiden van paarden op de openbare weg.
   iv. In staat zijn kreupelheid, koliek en andere veelvoorkomende paardenkwalen te herkennen
   v. In staat zijn de belangrijkste kalmerende signalen en tekenen van spanning bij paarden te herkennen.
   vi. Basiskennis van het professioneel en paardvriendelijk huisvesten en houden van paarden
   vii. Een goede basis van natuurlijk paardengedrag en lichaamstaal van een paard, waarbij het sterk aanbevolen wordt regelmatig tijd te besteden aan het zelfstandig observeren van natuurlijk kuddegedrag zonder per se iets te “doen” met de paarden.